

PEDAGOGIK TA'LIM JARAYONIDA TALABALARNING KONGUENTLIK SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH USULLARI

Kamalova Dilobar Tairovna

Shahrisabz davlat pedagogika instituti
boshlang'ich ta'lim kafedrasini o'qituvchisi
kamolovadilrabo123@mail.ru

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagogik ta'lim jarayonlarini talabalarning kongruentlik sifatlarining rivojlantirish metodikasini takomillashtirish haqida fikr va mulohazalar yuritiladi.

Kalit so'zlar: pedagogik ta'lim, talabalar, kongruentlik sifatlar, metodikalar, rivojlantirish, boshlang'ich ta'lim, tarbiya, pedagogik mahorat.

Аннотация: В данной статье изложены мысли и мнения по поводу совершенствования метода развития качеств конгруэнтности учащихся педагогического образовательного процесса.

Ключевые слова: педагогическое образование, учащиеся, конгруэнтные качества, методы, развитие, начальное образование, воспитание, педагогическое мастерство.

Annotation: In this article, there are thoughts and opinions about the improvement of the method of development of students' congruence qualities of pedagogical educational processes.

Key words: pedagogical education, students, congruent qualities, methods, development, primary education, upbringing, pedagogical skill.

O'qitishdagi muvofiqlik o'qituvchining sinfda his qilayotgani, o'ylayotgani va qilayotgan ishlari o'rtasidagi uyg'un muvozanatni anglatadi. O'qituvchilar bir-biriga mos kelsa, ularning haqiqiylik va samimiyligi o'qituvchilar o'rtasida ishonch va hurmatni kuchaytiradi. Boshlang'ich o'qituvchilar uchun bu haqiqiylik asosiy hisoblanadi, chunki u bolalarning hissiy va kognitiv o'sishiga ta'sir qiladi.

Boshlang'ich ta'lim sharoitida uyg'unlik fazilatlarini rivojlantirish juda qiyin. O'qituvchilar turli xil sinf xonalarida harakat qilishlari kerak, ularning har biri o'ziga xos ta'lim uslublari, kelib chiqishi va qobiliyatlariga ega bo'lgan talabalarni o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, ijtimoiy bosim va institutsional talablar ba'zan o'qituvchining izchil bo'lish qobiliyatiga to'sqinlik qilishi mumkin.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun o'qituvchilar malakasini oshirish dasturlari yaxlit yondashuvni qo'llashi kerak. Bu o'quv dasturiga psixologik tamoyillarni, hissiy intellektni o'rgatish va ongni rivojlantirish amaliyotlarini integratsiyalashni o'z ichiga oladi. Bo'lajak o'qituvchilarga o'zlarining his-tuyg'ulari va motivatsiyasini chuqur tushunishni ta'minlash orqali ushbu dasturlar muvofiqlik uchun asos yaratadi.

Tajribali o'rganish, rolli o'yin mashqlari bilan birgalikda muvofiqlik fazilatlarini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Talabalarni simulyatsiya qilingan sinf stsenariylariga jalb qilish orqali o'qituvchilar o'zlarining hissiy intellektini rivojlantirishlari va real vaqtda vaziyatlarni haqiqiylik bilan hal qilishni o'rgatishlari mumkin. Ushbu mashqlar intiluvchan o'qituvchilarga o'zlarining kuchli tomonlarini va yaxshilash sohalari aniqlashga imkon beruvchi muvofiqlikni mashq qilishlari uchun xavfsiz maydon yaratadi.

Ayrim o'qituvchilarga tajribali murabbiylar rahbarlik qiladigan murabbiylik dasturlari bebaho fikrlarni taklif qiladi. Bundan tashqari, tengdoshlarni qo'llab-quvvatlash tarmoqlari intiluvchan o'qituvchilarga tajriba almashish va bir-biridan o'rganish uchun platforma yaratadi. Ushbu o'zaro ta'sirlar o'z-o'zini aks ettirishni osonlashtiradi, o'qituvchilarga o'zlarining e'tiqodlari, his-tuyg'ulari va harakatlarini yanada uyg'unlashtirishga yordam beradi.

Mulohaza yuritish va mulohaza yuritish kabi ongni rivojlantirish amaliyotlari muvofiqlik fazilatlarini rivojlantirishda kuchli vosita bo'lishi mumkin. Ushbu amaliyotlar o'z-o'zini anglashni kuchaytiradi, o'qituvchilarga o'z his-tuyg'ularini tan olish va samarali boshqarish imkonini beradi. Ehtiyotkorlikni rivojlantirish orqali o'qituvchilar sinfdagi vaziyatlarga impulsiv munosabatda bo'lishdan ko'ra o'ylangan holda javob berishlari va o'rganish uchun mos muhitni yaratishlari mumkin.

Bugungi globallashtirilgan dunyoda sinf xonalari xilma-xil bo'lib, ular turli madaniyatlarga mansub talabalarni o'z ichiga oladi. O'qituvchilarning madaniy jihatdan barkamol bo'lishi, turli madaniyatlarning nuanslarini tushunishi va inklyuziv o'qitish usullarini o'z ichiga olishi juda muhimdir. Madaniy kompetentsiya o'quvchilar o'rtasida tushunish va qabul qilishni rag'batlantirish, har bir kishi o'zini qadrlidi deb hisoblaydigan muhitni yaratish orqali muvofiqlikni oshiradi.

Xususan, Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida "individual ta'lim trayektoriyalariga asoslangan, talabalarda kreativ fikrlash, amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga qaratilgan o'quv rejalar ishlab chiqish orqali talabalar qiziqishlari hamda kadrlar buyurtmachilari ehtiyojlariga muvofiq ta'lim dasturlarini shakllantirish, o'quv jarayonida kompetensiyalarni kuchaytirishga qaratilgan metodika va texnologiyalarni joriy etish, o'quv jarayonini amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga yo'naltirish, oliy ta'lim muassasalari bosqichma-bosqich kredit-modul tizimiga

o'tkazish" kabi muhim vazifalar belgilangan. Bu esa bo'lajak mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligi sifatini oshirish bilan bir qatorda, ularda turli kompetensiyalarni rivojlantirish vazifasini qo'ymoqda. Shu sababli talabalarning kognitiv kompetensiyalarini rivojlantirish muammosi hozirgi kunda alohida ahamiyatga ega.

Agar ilgari ta'lim tizimi yosh avlodga jamiyat tomonidan to'plangan va maktabni yoki universitetni tugatgandan so'ng yoshlarga u yoki bu darajada barqaror kasbiy faoliyatga qo'shilishga imkon beradigan bilimlarni berishni maqsad qilgan bo'lsa, yangi axborot jamiyatida yoshlar doimo o'zgarib turadigan ijtimoiy muhit sharoitida faoliyat yuritishga tayyor bo'lishlari kerak. Yuqori raqobat, ishlab chiqarishda yuqori texnologiyalardan foydalanish zarurati mustaqil fikrlaydigan, tahlil qila oladigan, muvaffaqiyatli tanlov qila oladigan, tez o'zgaruvchan yashash sharoitlariga moslashuvchan mutaxassislarga bo'lgan ehtiyojni keltirib chiqardi. Zamonaviy yoshlarni mustaqil maqsadlarni belgilashga, shaxsiy va kasbiy vazifalarni mustaqil ravishda belgilash va hal qilishga, tanqidiy qarorlar qabul qilishga, samarali shaxslararo muloqotga, juda katta miqdordagi ma'lumotlarni o'zlashtirish va qayta ishlashga, o'ta noaniq vaziyatlarda ishlashga tayyorlash zarur.

- Madaniy farqlar va ijtimoiy mavqe talabaning ta'lim muhitiga moslashish qobiliyatiga ta'sir qilishi mumkin. Bu, ayniqsa, ko'p millatli ta'lim muassasalarida to'g'ri keladi.

- Samarasiz o'qitish usullari, noto'g'ri baholash tizimlari va individual ehtiyojlarga etarlicha e'tibor bermaslik muvaffaqiyatli o'rganish uchun to'siqlarni keltirib chiqarishi mumkin.

- Hissiy farovonlik, stress va depressiya muvaffaqiyatli o'rganish uchun jiddiy to'siq bo'lishi mumkin

- Talabalarning individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda, moslashuvchan o'quv dasturlarini ishlab chiqish va akademik moslashuvni qo'llab-quvvatlash ta'lim sifatini oshirishga yordam beradi.

- Psixologlar bilan maslahatlashish uchun sharoit yaratish va psixologik chidamlilikni rivojlantirish uchun treninglar o'quvchilarga hissiy stressni engishga yordam beradi.

- O'qituvchilarni turli xil ta'lim uslublari va madaniy farqlar bilan kurashishga o'rgatish yanada inklyuziv ta'lim muhitini yaratishga yordam beradi.

Bo'lajak boshlang'ich o'qituvchilar o'rtasida uyg'unlik fazilatlarini rivojlantirish o'quvchilarning har tomonlama rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilarni o'qitishning yaxlit dasturlari, tajribaviy o'rganish, murabbiylik, zehnlilik amaliyotlari va madaniy kompetensiyalar orqali muammolarni hal qilish orqali biz o'quvchilarning muvofiqlik fazilatlarini rivojlantirish metodologiyasini

sezilarli darajada yaxshilashimiz mumkin. Ushbu yondashuvlarni qabul qilish o'qituvchilarning keyingi avlodining yosh ongni samarali tarbiyalash, ta'lim va butun jamiyat uchun porloq kelajakni shakllantirish uchun zarur bo'lgan haqiqiylik va samimiylik bilan jihozlangan sinflarga kirishini ta'minlaydi.

O'qituvchi ta'limi jamiyat kelajagini shakllantirishda, o'quvchilarga muvaffaqiyatli kasb-hunar egallashi, jamiyat hayotida faol ishtirok etishi uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni egallashda muhim o'rin tutadi. Biroq, o'quv jarayonida ular turli qiyinchilik va qiyinchiliklarga duch kelishadi.

Xulosa: O'qituvchi ta'lim jarayonida talabalar duch keladigan qiyinchiliklar akademik muammolardan ijtimoiy va psixologik jihatlargaacha bo'lishi mumkin. O'quv yuklamasi, o'qitish usullarining talabalarning individual ehtiyojlariga mos kelmasligi va motivatsiyaning etishmasligi - bularning barchasi o'rganishda qiyinchiliklarga olib kelishi mumkin. O'quvchilarning o'qituvchilarni tarbiyalash jarayonida duch keladigan qiyinchiliklarni tizimli yondashuv yordamida bartaraf etish mumkin. Individual ta'lim, psixologik-ijtimoiy qo'llab-quvvatlash va o'qituvchilarni tayyorlash, ularning individual xususiyatlari va ehtiyojlaridan qat'i nazar, barcha talabalar uchun muvaffaqiyatli ta'limni ta'minlaydigan asosiy komponentlardir. Talabalarning murakkablik fazilatlarini rivojlantirish ta'lim muassasalari, o'qituvchilar va butun jamiyatning birgalikdagi sa'y-harakatlarini talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasi".

2. Gilev A.A. Kognitiv vakolatlar klasterining tuzilishi // Samara davlat texnika universitetining axborotnomasi. "Psixologiya va pedagogika fanlari" seriyasi. - 2010. - No 4(13). - 27-31-betlar

3. Chuprikova N.I. Aqliy rivojlanish va o'rganish (tizim-strukturaviy yondashuvni asoslash tomon). - M.: MSSSI nashriyoti. Voronej: "MODEK" NPO nashriyoti, 2003. - 320 p.

4. Zimnyaya I.A. Pedagogik psixologiya. - M., 2018 yil.

5. Elkonin D.B. Tanlangan psixologik asarlar. - M., 1989 yil.

6. Fridman L.M. Maktab tarbiyaviy vazifalarini mantiqiy-psixologik tahlil qilish. - M., 1977 yil.